

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. III. De Nomine, Verbo, & Propositione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

quidem questionem expressè tractans, sed probans, voces immediatè significare res, etiamsi substituantur loco conceptuum: sicut scriptura, inquit, etiam immediatè significat res, etiamsi ponatur loco vocum. Vnde addit, potest quis, legendo Epistolam, res intelligere, etiamsi non recorderetur locutionis. Sed in hoc non benè discutitur: ostendi enim iam, scripturam immediatè significare vocem, & hac mediante rem ipsam; idè nego, posse aliquem, qui ignoret significationem vocum, ex solâ scripturâ percipere rem. vnde non est eadem ratio, quoad hoc, de conceptibus, quæ de scripturâ, vt amplius obiectionis solutione constabit. quæ tamen prius potest vrgeri:

Scriptura subrogatur loco vocis, ergo non significat vocem, sed res per voces significatas. Consequentia videtur probata numero 32. vbi dixi, voces, quia subrogantur loco conceptuum, non significare ipsos conceptus, sed illorum obiecta. Responded, idè a me probatum, voces substitutas loco conceptuum nō significare ipsos conceptus, quia ipsi conceptus non se significant, sed sua obiecta: (conceptus enim sunt signa formalia, quæ sine cognitione sui ducunt in cognitionem suorum obiectorum; at voces externæ, quia sunt signa instrumentalia, non ducunt in cognitionem sui significati, nisi mediâ cognitione ipsarum vocum; vnde necessarium est, vt voces scriptæ, quæ subrogantur loco vocum quibus loquimur inter nos, non solum significant obiecta, sed immediatè voces ipsas prolatas, alioquin non efficient quod efficiebant voces, hoc est, & se & sua obiecta manifestare. Imò ex hac obiectione potius confirmatur nostra sententia quam infirmatur. Confirmo id vltèrius: Non potest intelligi significatum scripturæ, quin etiam intelligatur significatio ipsarum vocum, quas scriptura representat: hoc autem non requireretur, nisi scriptura immediatè significaret vocem, & illâ mediâ rem ipsam, sicut in numeris & scripturâ Sinarum, quia non representat immediatè voces, sed res, ad earum intelligentiam nullo modo requiritur notitia vocum, vt diximus supra.

Adhuc fortè vrgebis: Si de hoc nomine scripto *Deus* v. g. interrogem, quid hoc denotando illam scripturam significet, non respondebis mihi, significat vocem quâ explico *Deum*, sed dicet mihi, significat *Deum*, ergo scriptura illa non significat immediatè vocem sed rem ipsam. Responded facile: si quis iam sciat scripturam legere, & consequenter supponatur illum scire quam vocem illa scriptura significet, & magis intelligatur dubitare de vocis significatione, responderetur, significat *Deum* ipsum, vt contendit obiectionis. Verum id provenit non ex eo, quod scriptura immediatè significet res, sed quia, vt dixi, iam ille in eo casu supponitur scire legere, & consequenter supponitur scire immediatum significatum. At quando non scit legere, non responderetur, hæ litteræ significant *Deum*, sed, hæ litteræ sonant idem quod vox *Deus*, seu significant vocem *Dei*, & mediâ illâ significant *Deum*. Vnde potest scire, quid significet vox *Deus*, & non scire quid significet scriptura illa; & rursus etiamsi mutetur significatio vocis *Dei*, scriptura eandem semper vocem *Deus* representans, non tamen representat eandem rem, vt supra dixi: ergo il-

lam representat mediâ vocis significatione. Quod autem supra dicebatur, posse me legere Epistolam, eamq; intelligere, etiamsi non recorder vocum, nihil probat contra me, Primò, quia si se quis reflectat semper, tunc illi excitatur species vocum, & quasi mentaliter homo loquitur. Secundò, quia (vt supra in simili dixi) aliquando ex aliquo signo excitatur mihi species de vno obiecto per illud significato, non verò de altero. sicut licet vox sit significatiua formaliter à voluntate hominum, semel tamen iam perspectâ eâ significatione, postea excitat species de obiecto, non autem de ipsâ voluntate, ratione cuius formaliter significat.

SECTIO III.

De Nomine, Verbo, & Propositione.

DE Nomine & eius definitione latè egimus in Summulis, nunc circa illam duo possunt dubitari. Primum, vtrum Nomen infinitans sit propriè Nomen, v. g. *non-homo*, *non-Deus*. Aristoteles illud excludit à ratione Nominis, quia nimis extenditur eius significatio. Sed hæc ratio non est sufficiens, quia latius patet nomen *ens*, quod & significat totum quod *non-homo*, & præterea ipsum hominem, quem non significat *non-homo*. Idè alij mouentur, quia *non-homo* nō significat quid sit res, sed potius quid non sit: idem enim est dicere, *lapis est non-homo*, ac dicere, *lapis non est homo*; & sicut per hanc vltimam propositionem non nominatur lapis, ita nec per primam. Quod si his obiciat, ergo negatio non erit nomen, quia nihil posituum significat. Respondentur facillè, negationem verè declarare essentiam negationis, quæ non est nisi negatio, at *non-homo* nihil declarare. Hæc est questio de voce, in quâ placet sententia affirmans, illud esse propriè Nomen. quam defendit Hurtadus Disput. 8. §. 12. quia propriè significat omnia quæ non sunt homo, licet non magis hoc quàm illud; & ita potest intrare propositionem.

Ad rationem in contrarium respondeo, non esse eandem propositionem, *lapis non est homo*, cum illâ, *lapis est non-homo*: prima enim est purè negatiua, secunda verò est partim affirmatiua, quia per illam affirmatur de lapide, esse aliquid quod non sit homo. vnde licet possit de Chimærâ dici, non esse homo, non tamen potest, *est non-homo*, quia id significat esse aliquid quod non sit homo, Chimæra autem neque est homo, neque aliquid distinctum ab homine.

Sed obiciet rursus, Nomen infinitans non est dictio simplex, ergo nec Nomen. Responded, negando consequentiam: quia sicut hoc nomen infinitum, licet componatur ex *in* & *finitum*, est propriè Nomen, ita etiam *non-homo*, licet ex *non* & *homo*.

Verbum est vox significatiua ad placitum, cum tempore, cuius nulla pars per se sumpta significat. De quâ definitione latè in Summulis, vbi ostendi, Verba de factò non infinitari, potuisse tamen, si voluissent Philosophi. Vide ibi dicta.

Circa consignificationem temporis, quæ exigitur in Verbis, potest quis dubitare, quâ ratione

propositiones aeternae veritatis dicantur absolui à tempore, quod videtur esse contra rationem
 45 Verbi. Exempli gratia, in hac propositione, *Antichristus est homo*, quae nec significat tempus praeteritum, quia nondum Antichristus fuit homo; nec praesens, quia nondum est; nec futurum, quia licet non esset futurus Antichristus, propositio esset vera; ergo Verbum *est* in illa propositione nullum tempus significat.

Respondeo, Verbum *est* significare in praedictis propositionibus omnia tempora, ideoque dici absolui à tempore, seu esse omni tempore veram illam propositionem, eo quod non significet existentiam actualem praedicati & subiecti, sed connexionem inter illa; quae connexio consistit in

eo, quod non possit intelligi perfecte homo, quin intelligatur esse animal rationale, *homo existens, animal rationale existens, homo possibilis, animal rationale possibile*, quod non reperitur in propositionibus accidentalibus, ideoque non sunt verae pro omni tempore, & consequenter non absoluntur ab illo, nec dicuntur aeternae veritatis.

De Propositione seu enuntiatione nihil amplius occurrit dicendum, praeter ea quae in Summis dicta sunt, ubi eius definitionem & diuisionem tradidimus: circa quam diuisionem solum restat explicare in quo consistat veritas & falsitas propositionis, quod sequenti Disputatione praestabo.

DISPUTATIO DECIMA QVARTA.

De veritate & falsitate Propositionum; ubi de Propositionibus de futuro contingenti, absoluto, & conditionato.

TSI quàm plurimi disputationem hanc in libris de Animâ reiiciant, nonnulli tamen eam in praesenti agitant, quorum insistentiam vestigiis; & quia connexa est his quae de Propositione dicta sunt, & quia ferè in materiam de relatione praedicamentali praecedenti Libro explicatam, coincedere videtur; qui eam ad libris de Animâ spectare putauerit, non cogitur illam ordine quo hic ponitur, legere.

SECTIO I.

Veritas est extrinseca Propositioni.

DE hac re P. Suarez Disput. 8. Metaphysices, Sect. 2. Vasquez Parte 1. Disput. 76. cap. 2. Rubius in praesenti cap. 4. quaest. 3. Conimbrienses in cap. 1. de Signis, quaest. 5. art. 1. Hurtadus Disput. 9. de Animâ, Sect. 3.

SUBSECTIO PRIMA.

Aliquorum opiniones refelluntur.

VERITAS duplex est, alia *transcendentalis*, & quae est passio entis, quâ ideo res dicitur vera, vel quia illi nihil deest ad esse quod habet, vel quatenus non habet illud esse fictitiè, sed propriè. Huius veritatis explicatio pertinet ad Metaphysicam, in quâ nos de illâ agemus. Alia veritas est *formalis*, seu in representando, estque propria actuum intellectus, & in eo consistit, quod obiectum sit ita à parte rei, sicut per propositionem enuntiatur, ut cum corrente Petro affirmo *Petrus currit*, propositio est vera, quia in representatione conformatur suo obiecto: & hac veritas est, quae communiter & absolute gaudet nomine *Veritatis*, de quâ inquirimus utrùm sit essentialis ipsi actui, sicut illi est essentialis representare suum obiectum, an verò accidentalis. Quod si accidentalis sit, an consistat in relatione praedicamentali, an in denominatione partim extrin-

secâ, & intrinsecâ partim, sicut de Relatione dixi Disput. XII. Sectione 7. an verò in entitate actus connotando terminum, sicut nonnulli, quos supra eâ Disputatione XII. impugnauimus, censent de Relatione. Quae de veritate dixerimus, eodem prorsus modo de falsitate illi contrariâ dicenda sunt.

PRIMA CONCLUSIO. Veritas formalis non consistit formaliter in aliquo ente, aut relatione rationis. Hac est contra nonnullos, quos voce videtur secutus P. Vasquez supra. Dixi *voce*, quia ego omnino puto, à P. Vasquez nomine *Relationis rationis* intelligi denominationem extrinsecam, de quo non est nobis curandum. Cuiuscumque ergo sit ea opinio, sic impugnatur Primò, quia à parte rei antecedenter ad omnem fictionem intellectus actus est verus vel falsus, ergo veritas & falsitas non consistit in aliquo ente relationis rationis. Consequentia est euidens. Antecedens probatur Primò in scientiâ Dei terminatâ ad creaturas, & ad seipsum, quae verè & realiter est vera cognitio & representatio obiecti independentè à fictione nostri intellectus; antecedenter enim ad illam fictionem Deus cognoscit & affirmat equum existere, quando ille existit, ergo antecedenter ad omnem fictionem est vera. Secundò probatur idem Antecedens à priori, quia propositionem esse veram, nihil aliud est, quàm affirmare obiectum, sicut ipsum est à parte rei, sed totum hoc datur ante fictionem intellectus, quia ante illam & Petrus affirmat Ioannem currere, & Ioannes currit.

Secundò impugnatur eadem opinio, quia antecedenter ad relationem rationis resultantem debet ex parte fundamenti praetelligi differentia aliqua inter propositionem veram & falsam, ratione cuius in vnâ resultet relatio veri, in aliâ relatio falsi: sed in illâ differentia reali tenente se ex parte fundamenti, consistit veritas formalis vel falsitas, ergo impertinenter additur *relatio rationis*. Consequentia est bona. Maior certissima. Minor probatur, quia illa differentia quae reperitur inter illas propositiones, ratione cuius